

ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΟΙ ΕΧΟΥΝ ΣΤΡΑΦΕΙ ΣΤΑ ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΘΩΣ ΤΑ ΒΙΟΚΑΥΣΙΜΑ ΑΝΕΒΑΖΟΥΝ ΤΙΣ ΤΙΜΕΣ ΑΠΕΙΛΩΝΤΑΣ ΜΕ ΛΙΜΟ 3 ΔΙΣ. ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Ο πόλεμος στο Χρηματιστήριο των Τροφίμων έχει αρχίσει

Του ΜΙΧ. ΚΟΥΡΜΟΥΣΗ

Οι περιφερόμενοι ανά την υφήλιο διεθνείς κερδοσκόποι εγκαταλείπουν τα χρηματιστήρια μετοχών και συναλλάγματος και στρέφουν τη δράση τους στα χρηματιστήρια τροφίμων (Σικάγο για σιτηρά, Λίβερπουλ για βαμβάκι), με αποτέλεσμα 3 δισεκατομμύρια άνθρωποι στον αναπτυσσόμενο κόσμο (ο μισός πληθυσμός της Γης) ν' απειλούνται άμεσα με λιμό (πείνα).

Εξελιξείς που επιφέρουν ακόμη και γεωπολιτικές ανακατατάξεις. Το πετρέλαιο ως αίτιο πολέμου υποχωρεί διεθνώς και στο προσκήνιο έρχονται πόλεμοι για το νερό και τα τρόφιμα.

Πέρα από την έντονη κερδοσκοπία στα χρηματιστήρια τροφίμων, υπάρχουν δύο στοιχεία που προκαλούν (ή δικαιολογούν) την άνοδο των τιμών. Η άνοδος της τιμής του πετρελαίου προκάλεσε στροφή προς τα βιοκαύσιμα. Αναφέρεται ότι για την παραγωγή 100 λίτρων βιοκαύσιμου που χρειάζεται για το γέμισμα ενός ρεζερβουάρ Ι.Χ., απαιτείται το καλαμπόκι που καταναλώνει ένας άνθρωπος του Τρίτου Κόσμου σ' έναν χρόνο.

Το άλλο στοιχείο είναι τα μεταλλαγμένα. Η κρίση στην αγορά τροφίμων φέρνει πιο κοντά την ελεύθερη χρήση των μεταλλαγμένων. Η Κίνα έχει πάρει ήδη τα πρωτεία στην καλλιέργεια μεταλλαγμένων με ρύζι και καλαμπόκι και ακολουθούν η Ινδία και οι άλλες ασιατικές χώρες.

Στην Ελλάδα τα πράγματα είναι πολύ δύσκολα και η κρίση θα είναι εντονότερη, καθώς κανένας δεν ασχολείται με το πρόβλημα. Το αδιέξοδο επιτείνεται από την έλλειψη αγροτικής πολιτικής. Το μεγαλύτερο πρόβλημα των αγροτών είναι ότι δεν βρίσκουν κανέναν να τους πει τι θα καλλιεργήσουν. Αγωνιώδες ερώτημα που υποβάλλουν κάθε μέρα είναι η παροχή πληροφόρησης για την πορεία των καλλιεργειών. Απάντηση βέβαια δεν υπάρχει.

Ελλειμματική η Ελλάδα

Στη χώρα μας υπάρχει κρίση, χωρίς ακόμη να έχουμε φτάσει στις ελλείψεις. Πάντως η Ελλάδα έχει χάσει την αυτάρκειά της σε σιτηρά από το 1997 και φέτος θα δαπανήσουμε περισσότερα από 200 εκατ. ευρώ για εισαγωγή δημητριακών. Κοντά στο 1 δισ. ευρώ θα δώσουμε για εισαγωγές δημητριακών και κτηνοτροφικών προϊόντων (κρέας, γάλα, τυρί).

Σε περίπτωση δε που επεκταθεί η απαγόρευση εξαγωγών σιτηρών από τις παραγωγές χώρες, όπως γίνεται με το ρύζι, θα υπάρξει πρόβλημα με το ψωμί, καθώς τα ελληνικά αποθέματα είναι ελάχιστα. Πέρα από τα σιτηρά, η Ελλάδα είναι απολύτως ελλειμματική σε ρύζι, καθώς η καλλιέργειά του έχει σχεδόν εγκαταλειφθεί. Το ίδιο συμβαίνει και με τη ζάχαρη. Η ντόπια κατανάλωση καλύπτεται με εισαγωγές.

Στο βαμβάκι η παραγωγή μειώνεται διαρκώς. Φέτος αναμένεται να είναι γύρω στους 800.000 τόν. έναντι 1.350.000 τόν. το 2004.

Είναι φανερό ότι κάποιος πρέπει επιτέλους ν' ασχοληθεί και με την αγροτική παραγωγή.

Συγκλονιστικά είναι τα στοιχεία που γνωστοποιήθηκαν με τη μορφή ειδήσεων το τελευταίο δίμηνο. Μια περιγραφή τους αποδεικνύει και το μέγεθος του προβλήματος σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ρύζι: Ανατίμηση 30%

Στις 27 Μαρτίου 2008 οι τιμές του ρυζιού στο Χρηματιστήριο του Σικάγου ανέβηκαν 30%. Την άνοδο αυτή προκάλεσε η απόφαση της Αιγύπτου (είναι η πρώτη εξαγωγός χώρα ρυζιού στον κόσμο) να απαγορεύσει τις εξαγωγές του προϊόντος. Στις 2 Απριλίου 2008, οι τιμές του ρυζιού στο Σικάγο ανέβηκαν 2,4% σημειώνοντας ιστορικό ρεκόρ. Εφτασε τα 20,26 δολάρια οι 100 λίμπρες, ιστορικά υψηλότερη (διπλάσια) τιμή σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή. Στην αγορά του ρυζιού επικρατεί μεγάλη αναστάτωση, καθώς πολλές χώρες, κυρίως της Ασίας λαμβάνουν μέτρα για την τροφή του πληθυσμού τους. Ετσι, εκτός από την Αίγυπτο, αναστολή εξαγωγών έχουν επιβάλει το Βιετνάμ, η Ινδία, η Καμπότζη. Την ίδια στιγμή οι Φιλιππίνες και η Μαλαισία αγοράζουν ρύζι όπου βρουν. Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ, τα παγκόσμια αποθέματα ρυζιού έχουν μειωθεί στο χαμηλότερο επίπεδο από το 1978 και φέτος (2008) οι εξαγωγές ρυζιού θα μειωθούν κατά 3,5%. Ακόμη, προειδοποίησαν ότι 36 χώρες, ανάμεσά τους και η Κίνα, θα αντιμετωπίσουν προβλήματα με τις προμήθειες τροφίμων.

Τέρμα τα βουνά κρέατος

Στις αρχές του αιώνα μας η Ευρώπη διέθετε «βουνά» από κρέας και βούτυρο και «λίμνες» από γάλα. Πήρε δε, μέτρα για να περιορίσει την παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων (βλέπε νέα ΚΑΠ), επικαλούμενη και λόγους προστασίας του περιβάλλοντος.

Σε συνδυασμό με την αλλαγή των διατροφικών συνθηκών στον αναπτυσσόμενο κόσμο (π.χ. η Κίνα σήμερα καταναλώνει το 25% της παγκόσμιας αγοράς κρέατος), σήμερα η Ευρώπη έχει «ξεπουλήσει» τα αποθέματά της και αντιμετωπίζει την περίπτωση να γίνει εισαγωγικός εταίρος, ιδίως σε γάλα.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η Ρωσία, την τελευταία διετία, αγόρασε όλες σχεδόν τις γαλακτοπαραγωγικές αγελάδες από την Ε.Ε. καθώς οι Ρώσοι αυξάνουν γοργά την κατανάλωση γάλακτος. Στροφή στην κατανάλωση γάλακτος έχουν κάνει και οι Κινέζοι, οι οποίοι απορρόφησαν όλα τ' αποθέματα σκόνης γάλακτος της Ε.Ε. Σύμφωνα με εκτίμηση αναλυτών, το 2009 η Ε.Ε. θ' αναγκαστεί να κάνει εισαγωγή γάλακτος. Τους τελευταίους 9 μήνες οι τιμές του κρέατος έχουν αυξηθεί κατά 50% και οι τιμές του γάλακτος έχουν υπερδιπλασιαστεί.

Τα χαμηλότερα αποθέματα σίτου

Στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων 30 χρόνων θα είναι τον ερχόμενο Ιούνιο τα παγκόσμια αποθέματα σταριού, σύμφωνα με ενημέρωση του αμερικανικού υπουργείου Γεωργίας. Ειδικότερα στις ΗΠΑ τα αποθέματα σταριού θα είναι 10% χαμηλότερα από πέρσι και σημαντικά χαμηλότερα από το 1946.

Στις 13 Μαρτίου 2008 οι τιμές του σταριού σημείωσαν νέο ρεκόρ (σε μία μέρα ανέβηκαν 60 σεντς το μπουσελ), φτάνοντας τα 12,23 δολ. το μπουσελ. Εκτοτε έχουν σημειώσει και νέα άνοδο.

Οι τιμές του καλαμποκιού για παραδόσεις Μαΐου σημείωσαν την περασμένη εβδομάδα νέο ρεκόρ, στα 5,99 δολ. το μπουσελ. Λόγω καιρικών συνθηκών στις ΗΠΑ (βροχοπτώσεις) καθυστερεί η σορά του καλαμποκιού, με αποτέλεσμα νέα άνοδο τιμών.

Εκτίναξη 25% το βαμβάκι

Την άνοδο τιμών ακολουθεί και το βαμβάκι. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Διεθνούς Συμβουλευτικής Επιτροπής βαμβακιού (ICAC), οι τιμές του βαμβακιού φέτος θα είναι αυξημένες κατά 25%, ενώ για την περίοδο 2008-09 οι τιμές θα αυξηθούν ακόμη περισσότερο.

Την εμπορική περίοδο 2006-07 η τιμή του βαμβακιού ήταν 59,15 σεντς η λίμπρα. Φέτος, αναμένεται να φτάσει τα 74 σεντς η λίμπρα και του χρόνου να ξεπεράσει τα 80 σεντς. Η άνοδος των τιμών οφείλεται στη μείωση των παγκόσμιων αποθεμάτων, τα οποία από 12,7 εκατ. τόνους το 2006, φέτος θα μειωθούν στα 10,96 εκατ. τόν.

Φιλιππινέζος τελωνειακός κάνει έλεγχο για εισαγωγή λαθραίου ρυζιού από την Ταϊλάνδη. Η άνοδος της τιμής του ρυζιού έχει προκαλέσει πολιτική και κοινωνική αναταραχή στις Φιλιππίνες

Αίγυπτος, Αϊτή, Αργεντινή και οι επαναστάσεις του ψωμιού

Επεκτείνεται η αναταραχή λόγω πείνας

Του ΜΩΥΣΗ ΛΙΤΣΗ

Από την Αφρική έως την Ασία, τη Λατινική Αμερική και την Ευρώπη, το ακριβό ψωμί προκαλεί εξεγέρσεις.

Πιο πρόσφατο παράδειγμα η κοινωνική αναταραχή στην Αίγυπτο, η οποία μπορεί να εδράζεται στη χρόνια καταπίεση που ασκεί το «μετριοπαθές» καθεστώς Μουμπάρακ, αλλά η αφορμή για να ξεσηκωθούν οι Αιγύπτιοι ήταν το ακριβό ψωμί.

Ο πληθωρισμός στην Αίγυπτο έφθασε στο 12,1% τον Φεβρουάριο καταγράφοντας τη μεγαλύτερη αύξηση εδώ και 11 μήνες. Οι τιμές των τροφίμων και των ποτών αυξήθηκαν κατά 16,8%, ενώ οι τιμές του ψωμιού που δεν επιδοτείται και των σιτηρών αυξήθηκαν κατά 27%. Οι τιμές των αβγών αυξήθηκαν κατά 20,1%.

Για να αντεπεξέλθει στο αυξανόμενο κόστος η Αίγυπτος πρέπει να ξοδέψει περισσότερα από 16 δισ. λίρες, σχεδόν το 1% του ΑΕΠ, για να καλύψει τις εισαγωγές δημητριακών. «Τα πάντα ακριβαίνουν όλο και πιο πολύ... περνάω όλο το πρωινό για να αγοράσω φθινό ψωμί», δηλώνει σε σχετικό ρεπορτάζ του πρακτορείου «Μπλούμπεργκ» μία από τις γυναίκες που συνωστίζονται καθημερινά για να αγοράσουν το φθινότερο επιδοτούμενο ψωμί. Η κυβερνητική εφημερίδα «Egyptian Gazette» έγραψε πρόσφατα ότι επτά άτομα σκοτώθηκαν σε καβγάδες από τις αρχές του έτους σε ουρές για το ψωμί.

Στις αρχές της εβδομάδας σε διαδηλώσεις στην Αϊτή κατά των αυξήσεων στα τρόφιμα σκοτώθηκε ένα άτομο, ανεβάζοντας το συνολικό αριθμό των θυμάτων μέσα σε δύο εβδομάδες σε πέντε. Αλλά είκοσι άτομα τραυματίστηκαν.

Στην Μπουρκίνα Φάσο, τη μικρή χώρα της Δυτικής Αφρικής, έχουν σημειωθεί κατά καιρούς ταραχές και έχει προκηρυχθεί γενική απεργία για την άνοδο των τιμών και των καυσίμων.

Στη Μανίλα, η πρόεδρος των Φιλιππίνων Γκλόρια Κακαπαγκάλ Αρόγιο έστειλε στρατιώτες με M-16 να επιτηρούν την πώληση επιδοτούμενων σιτηρών, με την κυβέρνηση να απειλεί να στείλει σε ισόβια κάθειρξη τους «μαυραγορίτες».

Στην Αργεντινή η πρόσφατη απόφαση της κυβέρνησης να φορολογήσει τα σιτηρά, προκάλεσε νέες «διαδηλώσεις της κατσαρόλας» από αγανακτισμένους αγρότες. Πέρσι οι καταναλωτικές ενώσεις στην Αργεντινή είχαν κηρύξει μποϊκοτάζ μίας εβδομάδας κατά της ντομάτας, με αποτέλεσμα η τιμή να πέσει από τα 18 πέσο το κιλό (3,60 ευρώ) στα 10 πέσο (2 ευρώ).

Θάνατοι και στην Ινδονησία

Στην Ινδονησία πρόσφατα αναφέρθηκαν θάνατοι από πείνα, ενώ στο Μεξικό πέρσι 10.000 άτομα διαδήλωσαν κατά της αύξησης της τιμής της τортίγιας (είδος πίτας που περιλαμβάνεται στις εθνικές διατροφικές συνήθειες).

Ταραχές για το ψωμί και το κόστος των τροφίμων έχουν γίνει στο Καμερούν, τη Μαυριτανία, τη Μοζαμβίκη, τη Σενεγάλη, το Περού και την Ινδονησία.

Στον εκτός πετρελαίου αραβικό κόσμο, η αύξηση του κόστους του ψωμιού προκαλεί ανησυχίες για φαινόμενα «αιγυπτιακής ιντιφάντα». Οι τιμές των τροφίμων στη Συρία έχουν αυξηθεί 20% τους έξι τελευταίους μήνες, ενώ στην Υεμένη, μία από τις πιο φτωχές αραβικές χώρες, η τιμή των σιτηρών έχουν από τον Φεβρουάριο διπλασιαστεί και οι τιμές του ρυζιού και του φυτικού ελαίου αυξήθηκαν κατά 20%.

Αλλά και στη «χορτάτη» Ευρώπη, πέρυσι τον Σεπτέμβριο, οι Ιταλοί μποϊκόταραν το αγαπημένο τους φαγητό, τα μακαρόνια, η τιμή των οποίων είχε αυξηθεί 20%. Ο πληθωρισμός στην ευρωζώνη έφθασε τον Μάρτιο στο νέο ρεκόρ του 3,5%, με την τιμή των τροφίμων στα αναλυτικά στοιχεία του Φεβρουαρίου -τα στοιχεία για τον Μάρτιο που ανακοίνωσε πρόσφατα η Eurostat δεν είναι ακόμη τα ολοκληρωμένα- να καταγράφουν αύξηση 5,8%.

Εργαζόμενοι από όλη την Ευρώπη διαδήλωσαν πρόσφατα στη Λιουμπλιάνα, με αίτημα μεγαλύτερες αυξήσεις.

Ηραν τα συμβόλαια... καλαμποκιού

Ξαφνικά, προχθές, «έσκασε μύτη» στην ελληνική αγορά το πρώτο επενδυτικό προϊόν με βάση τις τιμές των τροφίμων. Η μεγαλύτερη αμερικανική τράπεζα, η Citibank, έθεσε στη διάθεση των Ελλήνων επενδυτών ένα προϊόν τριετούς διάρκειας με εξασφαλισμένο κεφάλαιο. Η απόδοσή του στηρίζεται στις τιμές του σταριού, του καλαμποκιού, της σόγιας και της ζάχαρης. Η Citibank προσδοκά περαιτέρω αύξηση της τιμής των αγροτικών προϊόντων, που έχουν ήδη κάνει ράλι και βρίσκονται σε επίπεδα ρεκόρ δεκαετιών.